

Міністерство освіти і науки України

**Харківський національний аграрний університет
імені В. В. Докучаєва**

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Матеріали

**Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої
90-річчю економічної освіти в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва
(3-4 жовтня 2019 р.)**

Частина 2

Харків – 2019

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О.В. Ульяновченко, чл.-кор. НААНУ, д-р екон. наук, професор; **В.М. Петров**, канд. екон. наук, професор університету; **Шелудько Р.М.** – перший проректор, професор університету; **Василішин С.І.**, канд. екон. наук, доцент; **Ю.Л. Філімонов**, канд. екон. наук, доцент; **О.В. Горох**, канд. екон. наук, доцент; **Т.Ю. Білоусько**, канд. екон. наук, доцент; **Т.А. Бутенко**, канд. екон. наук, доцент; **О.І. Гуроров**, д-р екон. наук, професор; **Л.О. Ломовських**, д-р екон. наук, професор університету; **М.Ф. Огійчук**, канд. екон. наук, професор; **О.В. Олійник**, д-р екон. наук, професор; **Г.П. Пасемко**, д-р наук з держ. упр. професор; **В.В. Ярова**, канд. екон. наук, доцент; **Нагаєва Г.О.**, старш. викладач; **Пономарьова М.С.**, канд. екон. наук, доцент; **Р.М. Остапенко**, канд. екон. наук, доцент; **Ю.В. Пашенко**, канд. екон. наук, доцент; **І.О. Шарко**, канд. екон. наук, доцент.

Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річч. екон. освіти в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 3-4 жовтня 2019 р. У 2 ч. Ч. 2 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ХНАУ, 2019. – 264 с.

До збірника увійшли результати досліджень вітчизняних та іноземних науковців і практиків, аспірантів і студентів, які висвітлюють актуальні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектора України та інших країн.

Розраховано на вчених, викладачів, аспірантів та фахівців, які займаються питаннями інноваційного розвитку аграрного сектора економіки.

Видається за редакцією авторів.

ЗМІСТ

Секція 5. Формування конкурентоспроможної діяльності сільськогосподарських товаровиробників в умовах міжнародної інтеграції	8
Amit Kumar Goel Role of agriculture in the economic development of Ukraine.....	8
Бага Л.Г. Світові тенденції розвитку органічного землеробства	10
Батюк Л.А. Досвід китайських реформ сільського господарства: актуальні питання для України	12
Гончаренко Н.Г. Управління мотивацією праці на підприємствах як засіб забезпечення його конкурентоспроможності.....	14
Кравченко Ю.М. Екологічна безпечність сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції.....	17
Кузіна В. Ю. Інтеграція національного товаровиробника солодової продукції до європейської спільноти.....	18
Лещенко Л.О. Теоретичні аспекти підвищення якості овочевої продукції	22
Некрасенко Л.А. Інноваційні інструменти фінансової системи в сільському господарстві	24
Озерковський І.А. Стратегія інноваційного розвитку молокопереробних підприємств в умовах зовнішньоекономічної діяльності	28
Погорецька С.І. Управління підприємницькими ризиками сільськогосподарських підприємств в умовах виходу на міжнародні ринки..	31
Смик В.М. Управління конкурентоспроможністю експорто-орієнтованих лісгосподарських підприємств.....	36
Ульянченко Н.В. Окремі аспекти оцінки інноваційності виробництва сільськогосподарських культур	39
Урсол В.О. Залежність зовнішньої торгівлі від коливань валютних курсів....	42
Хаєцька О.П. Підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств України	44
Хромушина Л.А. Сучасні аспекти формування стратегічного набору сільськогосподарських підприємств	47
Чернікова А.П., Скоромна О.Ю. Конкуренція на аграрному ринку	49
Чуйко Н.В., Храпач К.Г. Шляхи підвищення конкурентоспроможності рибної галузі в Україні	52
Шобаєва Н.В., Бабан Т.О. Твіннінг як інструмент політики розширення та європейської політики сусідства ЄС для аграрної сфери України	54
Шиян Д.В. Окремі аспекти оцінки ефективності витрат при виробництві соняшнику	57

валюти на торгівельний баланс у короткостроковій та довгостроковій перспективах.

Financial Times провели дослідження, проаналізувавши курси валют, експорт та імпорт 107 країн, що розвиваються, в період з 2013 по 2015 рік та прийшли до висновку, що між падінням курсу та експортом нема статистичного зв'язку. Проте відбувається падіння імпорту на 0.5% при послабленні валюти до долару на 1%. Тобто, поліпшення торгівельного балансу може бути лише за рахунок скорочення імпорту, а не підвищення експорту.

Таким чином, можна зробити висновок, що розглянуті теорії та підходи, в яких описується взаємозв'язок між валютними курсами та зовнішньою торгівлею втрачають свою актуальність. Останні дослідження доводять, що експорт, під час знецінення валюти, не несе позитивних впливів на торгівельний баланс, а іноді призводить до негативних. В свою чергу скорочення імпорту, яке поліпшує торгівельний баланс, призводить до скорочення світової торгівлі.

Список використаних джерел: 1. Alexander S. Effects of Devaluation on a Trade Balance / S. Alexander // IMF Staff Papers. — 1952. — Vol. 2, Apr. — P. 263—278. 2. Frenkel J., Johnson H. The Monetary Approach to the Balance of Payments / J. Frenkel, H. Johnson / Third Edition. — The MIT Press, 1977. 3. Kreuger Anne O. Exchange Rate Determination. — Cambridge University Press, Cambridge, 1983. 4. Marshall A. Money, Credit, and Commerce. — London: Macmillan, 1923. — 369 p. 5. Інтернет видання «Ведомости» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.profinance.ru/news/2019/07/12/btj5-devalvatsiya-ne-pomozhet-razvivayuschimsya-rynkam-narastit-eksport.html>.

УДК 339.137.2:631.11(477)

О.П. Хасцька, канд. екон. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет, Україна

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У сучасних ринкових умовах господарювання підприємства, у тому числі й сільськогосподарські відчувають прямий чи опосередкований вплив конкурентів, що реалізують аналогічну продукцію. Запорукою успішного функціонування будь-якого підприємства є його конкурентоспроможність [1, с.6]

Конкурентоспроможність – це здатність в умовах досконалої конкуренції виробляти товари та послуги, що задовольняють вимоги внутрішнього, національного, світового ринків, а реалізація виготовленої продукції покращує добробут громадян країни, світу.

Конкурентоспроможність визначає аспекти економічної та соціальної політики та є визначальною для розвитку промисловості та аграрного сектора

країн світу. Основні показники, що впливають на конкурентоспроможність продукції зображено на рис. 1.

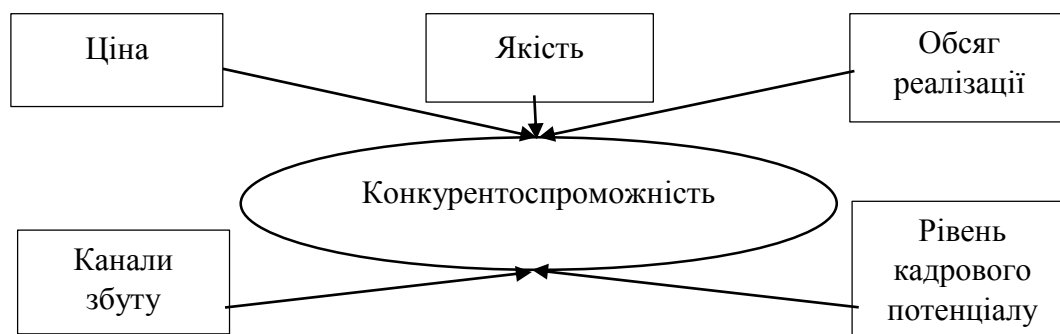

Рис. 1. Показники що впливають на конкурентоспроможність продукції [2, с. 8]

Стійке положення будь-якого підприємства на ринку готової продукції визначається рівнем його конкурентоспроможності, здатності виробляти та реалізувати продукцію, яка за ціновими і неціновими перевагами привабливіша для споживачів, ніж конкурентна продукція. Конкурентоспроможність продукції визначається насамперед рівнем її якості, ціною, обсягом реалізації [3, с.16]

З розвитком ринкових відносин підвищуються вимоги до економічної поведінки підприємств та посилюється конкуренція на ринку сільськогосподарської продукції.

Конкурентоспроможність аграрного підприємства може бути визначена як його перевага відносно інших підприємств галузі в межах країни чи за її межами. В сучасних умовах зниження конкурентоспроможності аграрних підприємств відбувається під впливом сукупності зовнішніх факторів (політична нестабільність, відсутність належної державної підтримки, іноземна конкуренція виробників аграрної продукції, зменшення попиту на аграрну продукцію, низька платоспроможність населення) і внутрішніх факторів (скорочення обсягів виробництва та якості сільськогосподарської продукції, слабка матеріально-технічна база, низький рівень інвестиційної та інноваційної привабливості). Важливим фактором підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні є поглиблення інтеграційних відносин з іншими європейськими країнами, вироблена продукція повинна відповідати вимогам аграрного ринку Європи за міжнародними стандартами [4, с.11].

Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних аграрних підприємств необхідно:

- формування стійкого платоспроможного попиту;
- підвищення державної підтримки виробництва сільськогосподарської продукції;
- оновлення матеріально-технічної бази агровиробників;
- налагодження зовнішньоекономічних зв'язків щодо експортно-імпортних операцій;

- підвищення мотивації персоналу сільськогосподарських підприємств як наслідок підвищення ефективності та результативності праці;
- впровадження міжнародних стандартів у виробництві продукції;
- підвищення ефективності операційної діяльності аграрних підприємств;
- застосування новітніх технологій;
- застосування ефективної підприємницької стратегії для підвищення виробництва та ін.

Зазначені чинники є запорукою підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, що дасть змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити затрати праці та коштів, отримати прибутки і зміцнити експортний потенціал [5, с.52].

Для підвищення конкурентоспроможності продукції варто застосовувати господарсько-економічний механізм (рис.2).

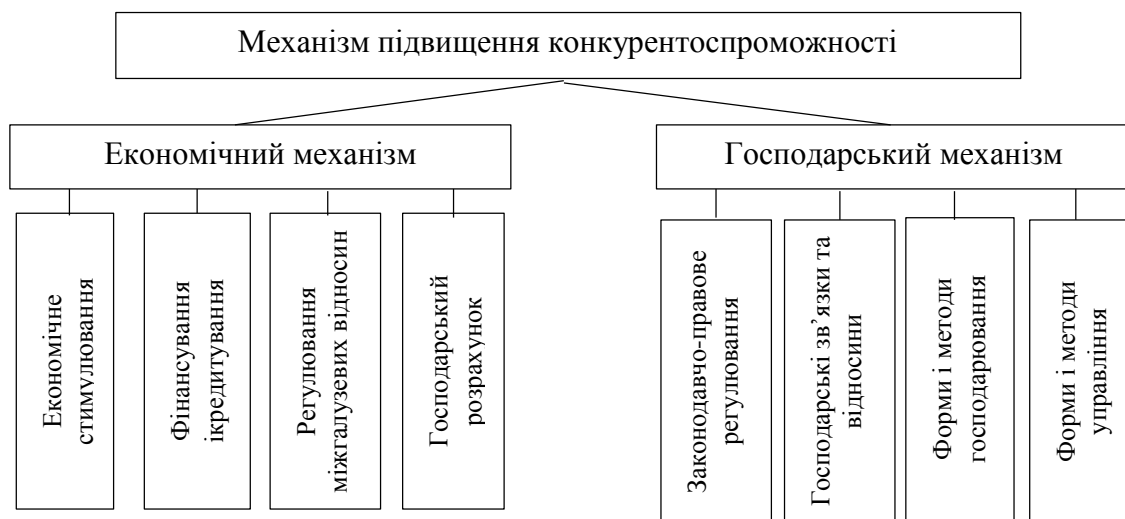

Рис. 2. Господарсько-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності [3, с.36]

Механізм забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств включає певну систему важелів, серед яких: економічні (цінове та податкове регулювання, кредитне забезпечення, державні та іноземні інвестиції); правові (законодавчі, нормативно-правові, застосування протекціоністської політики); соціально-економічні (інноваційна діяльність, забезпечення інфраструктури аграрного ринку, маркетингова діяльність, інформаційне забезпечення); соціально-трудова (фінансування соціальних програм, сприяння зайнятості населення, регулювання заробітної плати) [1, с. 31, 6, с.40].

Виробництво якісних вітчизняних продуктів харчування потребує розвитку внутрішнього сільськогосподарського ринку та державної підтримки вітчизняних товаровиробників. Для успішного ведення конкурентної боротьби необхідно аналізувати ринкову ситуацію та конкурентоспроможність аграрних підприємств упродовж усієї їхньої фінансово-господарської діяльності, що сприятиме прийняттю ефективних рішень, збільшенню товарного асортименту,

появі нових ринків збуту, поліпшенню системи управління підприємством. Ефективна аграрна політика повинна враховувати специфіку сільськогосподарської сфери, фінансовий стан підприємств і гарантувати економічну безпеку сільськогосподарських виробників. Конкретні програми регулювання мають відповідати принципам узгодженості положень різних нормативних актів і повноти розв'язання завдань.

Список використаних джерел: 1. Семенова Л. Ю. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: монографія. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. фін. акад., 2013–164с. 2. Бойчук І.М. Економіка підприємства: навч. посіб./ І.М.Бойчук. К.: Атіка, 2002. 480с. 3. Семенова, Бойчук І.М. Економіка підприємства: навч. посіб./ І.М.Бойчук. К.: Атіка, 2002. 480с. 4. Вініченко І.І., Маховський Д.В. конкурентоспроможність аграрних підприємств: стан і перспективи. Агросвіт № 21, 2013 С.10-13. 5. Ю.О. Швець, А.А. Бутенко Аналіз конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств: основні проблеми та перспективи розвитку. ВІСНИК ЖДТУ. 2017. № 2 (80) С.49-53. 6. Трубилин А. Конкурентоспособность – главный фактор эффективности производства / А.Трубилин // АПК: экономика, управление: теорет. и научно-практич. журнал. 2002. т. №12. С.39-46

УДК 332.02

Л.А. Хромушина, канд. екон. наук, доцент
Сумський національний аграрний університет, Україна

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО НАБОРУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Функціонування сільськогосподарських підприємств відбувається у динамічному середовищі, якому притаманні невизначеність, конкуренція, розвиток технологічних інновацій, зміна потреб споживачів та вимог аграрного ринку. За таких умов основним критерієм результативності діяльності сільськогосподарського підприємства є його конкурентоспроможність, яка є формою прояву ступеню реалізації його потенційної спроможності формувати, утримувати та використовувати стійкі конкурентні переваги [1, с. 34]. З метою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та формування конкурентних переваг, суб'єкти господарювання мають розробити стратегію своєї діяльності у формі довгострокового комплексного плану розвитку з визначеними конкретними заходами з його реалізації.

Визначення перспективних напрямів розвитку підприємства, аналіз і вибір ефективних стратегій та розроблення комплексу конкретних дій щодо їх реалізації, спрямованих на досягнення поставлених завдань та забезпечення життєздатності підприємства в динамічних умовах, є процесом стратегічного управління [2, с. 90].